

Predplata van Šibenika:
na tromjeseč 3 Kr.
na pô godine 6 Kr.
Predplata u Šibeniku
sa donasanjem lista u kuću
jednaka je kao i van Šibenika.
Pojedinu broj stoji 6 para.

HRVATSKA RIEČ

IZLAZI SRIEDOM I SUBOTOM.

Zaključak hrvatskih akademiciara u Beče

Hrvatski akademiciari sastali su se na 26. o. m. u velikoj dvorani Colosseuma, da preciziraju svoje stanovište u sadašnjim važnim političkim prilikama. Bili su mal da ne svih, što ondje uče, blizu 300 na broju, iz svih krajeva naše zemlje, a bilo ih je iz svih stranaka, iz izključenja ni česta. Kao gosti posjetili su ih u velikom broju i braća Srbi. Tehničar Makale, kao referent, u krasnom govoru iztaknuo važnost sađašnje državne krize i naš politički položaj prama Pošti i Beče. Obrazložio rad naših zastupnika i njihovu resoluciju, koju želi da i hrvatska akademija omladina pristane. Iza govora, koji je učinio duboki utisak, te je više puta bio burnim odobravanjem prekinut, bi jednoglasno, bez ikakve primjetbe primljena ova resolucija:

Hrvatski akademiciari u Beče, sakupljeni na zajedničkom sastanku dne 26. oktobra 1905. pozdravljaju određenjem „zaključak riečke zastupničke konferencije, „odobravajući podpuno novi pravac u hrvatskoj politici, te se izjavljuju solidarnim sa „svojim vodjama, i žele najsrcejniji uspjeh u njihovom patriotskom radu. Istodobno naj-ostrije osuđuju svaku protivnu akciju, uvjereni, da bi ta bila na korist samonome, „zlobnom elementu, koji od vjeckova dav hrvatski narod i traži njegovu konačnu propast.“

I tako su hrvatski akademiciari, svjestni svoje dužnosti, baš u središtu onog Beče, koji je uvek neharano naplaćivao našu tolliko puta krvavo izkušanu privrženost i požrtvovnost, neustrašivo, otvoreno i dostojanstveno rekli svoju.

Svi važniji bečki listovi tiskali su ovu resoluciju, „Zeitung“ i „Presse“ u ečilini, a poslužbeni „Fremdenblatt“ prvi dio. A sad se mogu uveriti hibni kamaristički krugovi u kako misli nasa Hrvatske, njezina omladina, a s njom i celi narod.

I tako je cijelo hrvatsko djačtvu sporazumno i jednodušno u shvaćanju riečke resolucije.

Za naše parobrodarstvo

Nekidan smo se osvrnuli na zaključke odbora za preuređenje osnove obalnog parobrodarenja, pa smo one zaključke stavili na sreću svim zanimanim čimbenicima, jer

samo uvidjeli, da bi se onakom preuređbom pomoglo samoj stvari. Neosporno je, da je nama štititi interes parobroda, al je još preća dužnost štititi interes ove pokrajine, koja je i onako do sad u svemu slabo prolazila, i kojoj bi vlast naumljenom fuzijom parobrodarskih družtava s Lloydom htjela opet naškoditi, kako smo to sad u više navrataka iztaknuli. Svak zna, da je kod nas malo tih parobroda, te da će oni svakako prodati bilo skuplje ili manje novca budućim i potegnuti više ili manje novca budućim budi nakon tri godine, no pošto je nama raditi najviše oko toga, da paroplavitva ostane naša t. j., da dionice ostanu kod nas, to se mora ići u prvom redu za tim, da dionica budi imale cikotu efektivnu vrijednost, a ne Bog zna kakvu, jer ih drugačije ne ćemo kupiti. Treba staviti u sklad interes parobroda s onima pučanstva i pokrajine. Parobrođari već grieše proti interesima pokrajine, kad zahtijevaju dijeliste držtva u Trstu, o čemu je bilo na sruko govoru u svim našim listovima.

Zaključci odbora prema ovome ne mogu se nikako smatrati kao kakav napadaj, već ka obrana naših interesa bez škoda tuđima. Neosnovane su po tome opazke, da odbornici nisu smjeli prigovarati osnovi parobroda što se tiče procjene materijala i razdjeljenja agencija između istih. Znajući vrlo dobro, kolika nam pogibelj prieti od toga, što vlasta hoće, da stvari jedino držtvo i znajuć, da će težko bit od vlaste udovoljeno želji o sjedištu u Dalmaciji, treba nastojati da dionice, e da barem u priličnom broju ostanu u Dalmaciji i u obće kod nas, budu placirane uz efektivnu njihovu vrijednost, jer bi drugačije sigurno sve pobijegle u ruke Niemaca i njima sličnih. Osim toga današnje skupe tarife za prevoz osobe i trgovine ne bi mogle nikako biti snižene. Opet velimo, parobrođari tim ne bi bili ničim oštećeni, već bi se uspijelo u tome, da barem koji dio dionice ostane u našim rukama i da postojeće tarife budu snižene. Ima se ići i za tim, da se novo poduzeće ne otegoti odmah s početka teretom, kao što bi bila razdoblja agencija između parobroda itd. radi bi se slobodno mogla i moralna dati pravedna procjena parobrodarima makar od 20—25 %, povrh procjene kao naknada za prestanak njihova posebnoga obrtarenja.

Opravdano je i potrebno, što odbor u isto doba zahtjeva bržu, bolju i jeftiniju službu kao što je bila predložena po gosp. Hribaru, koji je izradio i naročit načrt itinerara, po kojem bi bismo imali barem 4 brze nedjeljne pruge do Kotora i koje bi imali

preuzet parobrodi dugi 220-230 englez, no ga i brzinom od 18-20 morskih milja na sat uz subvenciju od samih 1.400.000 Kr.

Ponovno prepornjujemo zanimanicima i svim drugim rodoljubima, kojima ovo važno pitanje mora na srča ležati, da podupri rad i nastojanje odbora u našem običem interesu.

Sabor u Zadru

Dne 27. listopada ov. g. bi obdržana peta sjednica sabora. Predsjednik predsjednik Dr. Ivčević; za vladinim stolom sjede: upravitelj namjesništva Nardelli i savjetnik Golf-Tajnik Dr. Dulibić čita zapisnik proslaste sjednice, koji biva odobren. Dosadanji tajnici D. Dulibić i Vukotić bivaju zamjenjeni od tajnika Dr. Melka Čingrije i Dra Verone. Čitaju se razne molbenice, što su saboru stigle, te bivaju izražene odnosnim odborima. Prikazano je više interpelacija: Biankina, jedno popravljenju župskih crkve u Kninu, druga o zavedenju poštanskog i brzjavnog uredu u Pločicama, treća o nezakonitom postupku poreznih rubaća; Dra Arneri-a, o namjenjenoj gradnji župskih crkve u Govedjarima; Dr. Dulibić, jedna o uvedenju seoskih pošta u zaselcu Rogoznicu, druga o upoznavanju parobrodarske svezne između Krapnja i Šibenika i o otvorenju poštanskog i brzjavnog uredu u Krapnju; Matosa, o tredjenoj luke skradinske. Novozabrani za stupnici Učović polaze svečano obećanje. Zajmnik Milić prikazuje predlog, da se propinje i nadupne neke odredbe občinskog pravilnika.

Nardelli odgovara na razne interpelacije zast. Biankina, među kojim na onu, što se odnosi na pobunu na ratnom brodu „Panter“, te veli, da te pobune nije bilo. Prelazi se zatim ne dnevni red.

1. Na predlog izvjestitelja D. Zaffrona bi odobren bez razprave konačni račun za god. 1902. i 1903. zaklade: „Iznemogli vojnici dalmatinski“.

2. Na predlog izvjestitelja D. Arneri bi primljena osnova o promjeni nekih paragrafa „Pravila za umirovljenje pokrajinskih činovnika“.

3. Pri trećoj točki dnevnog reda, vrhu predloga zast. Prodana o zajmu od 300.000 K u antiflikseriće svrhe, predsjednik izjavlja, da će je za danas dignuti sa dnevnog reda, i prelazi na četvrtu točku.

4. Na predlog izvjestitelja Borčića bi odobren trajni godišnji prinos od K 3000 za trgovačku školu u Splitu.

NA MRTVII DAN

Sjetno je, nujno. Kao što priroda često zna de djelovat na srce ljudska, tako često i sreća, čuđstvo, duševno razpoloženje pred našim očima, pred našim duhom mijenjanje prirodu, i mi je gleđamo drukčijom, nego li je u istinu.

Tako je i kad se sjećamo milih pokojnika. Misao na njih, na prolaznost svega, misao na toliko pokopane nade, na tolike mrtve osjećaje potresa našim srećem, našom dušom, i nama je tješknobno, oko nas je sve sjetno i nujno, makar sunce sjalo, makar našpriroda, spremaju se na žinski san, opominjaju svojom vječnom mjenom, da će opet smutiči carni proljetni dani, da će opet bit pjesme i veselja.

Io moje menje je sve nujno. Pred mojim očima prolaze toliko sjenje i svaka se za cas zauštavlja. Ja ih pozdravljaju čuđstvom ljubavi, hrastavljaju, udivljenja..., stereom ruke za njima, da gdekojko k sebi privrćen, skupljaju ustne.... duša drhtne, krv zaigrava — i — sobom odjekne ojedov — koji se je izgubio u prazninu.....

Prenem se iz sanjarija. — Mojom glavom hoće da prevladaju misli o vječitim tajnama, po kojima je klonuo um ljudski, pred onim tajnama, po kojih nije nitko doprao, već je ili smiren sive-

šću nedokućivosti, ili žrtvovan mučenjstvom skepske ili izmuzen, neizvjesnošću one težke, one podgriziće rieč „možda“.... zabaci svaku daljinu, uzadulju misao. I ja ih zahacujem, a prepustam maha čuvtvima srca moga.

Oh, čuđstva! U njima čovjek žive, od njih čovjek umire. Najveće žrtve, najveća slavlja, najveće pobjede, najveća poniranja, najveća razočaranja doživje je čovjek po svojim čuđstvima.

Na groblju je njihovo carstvo, njihov hram, što ga pokriva nedogledno podnebesje.

Na groblju danas pohadaju svoje mile, na groblje nuda, idealni, želja naših dana salazi tih duh naši i plaće, moli i oprasta, — plaće i ljubi ploče kamenite, zemlju crnu i usponeme, što se niskato i nikada iz srca ne mogu izbrisati. —

Moj duh salazi u ovaj čas na jedan veliki grob u malenom groblju samotne seli. Velik je to grob u svojoj tijeku osamljenosti, posvećen blagovom i uzdasima cijelog jednog naroda, grob umnika i martira, grob — otca domovine! —

Kraj grobova, gdje su pokopani seljaci, kraj njih, kraj naroda, koji je srška, snaga i budućnost domovine. On je legao, da vječno počiva našim domovinom. Prijatelj, branitelj, spasitelj puka, iz njega nikao, nije ni mrtav htio bit od njega odijeljen.

Moj duh zanesen ljubi spomen-kamenje na tome zornome grobu, a ustne moje u isto doba ljube uveliki cvjet, što ga nedavno ubrzo sa one sveste grude zemlje, što pokriva moći najvećeg Hrvata.

Oh slava ti, otče domovine, slava tehi i imenu tvome, slava narodu, koji te rodio, hyala Provinosti, koja nam te je dala!

Zarka zublio u noći lutanja našeg, zrako istine i pravednosti, dobiti genije naroda hrvatskog! Ne čuju te više Hrvati, ali ti si već rekao njima sve! Ostavio si im nauku, pismo sveto, koje ih upućuje na narodno spasenje.

Al to pismo tvore nije još svakome jasno; tumače ga krivo dječja domovine, isto onako, kao što sinovi Hrista bud radi ograničenosti um, bud iz zlobe i nenavisti, bud radi koristoljuba izopćaže mnoge njegovo presvete rieči i lutnje.

A ipak ti si progovorio vrlo, vrlo jasno; najjasnije što se ikad može za iskrene, za požrtvovne, za nesobične duše, za duše, koje u službi domovine ne traže bogatstvo i slijep, već dobro, spas i sreću naroda svoga.

Oh, da je danas ustati i progovoriti, kolikim bi mraz srama i neharosti pao na tvrde obraze, kolikli bi prestali nedostojno spominjati veliko ime tvore!

Predplate i pisma šalju se Uredništvu. Nefrankirana se pisma ne primaju. Rukopisi se ne vraćaju. Oglas, priobličena pisma, zahvale itd. tiskaju se po 20 para redak — ili po pogodbu. —

5. Izvjestitelj Dr. Dulibić izvješće vrhu zakonske osnove, kojom se preinacaju SS. 2 i 6 Zak. 24. veljače 1884. Glavna odredba ove osnove sastoji se u tome, da Žemaljski Odbor imade barem svake 3 godine jedanput dat pregledati pojedine občine, i da se osvjeđoči, da li uprava občinskoga imetka odgovara propisom občinskog pravilnika. Predložena osnova bi primljena u drugom i trecem čitanju.

6. Na predlog izvjestitelja D. Dulibića bi zaključeno ustanovljenje na Žemaljskom Odboru jednog mjeta tajnika sa pravnim naukam, sa berivim skopčanom s VIII. razredom drž. činovnika, i jednog mjeta razumarskog drž. činovnika sa berivim skopčanom IX. razredom drž. činovnika.

7. Predsjednik izjavlja, da za danas prelazi preko točke 7. dnevnog reda (o smjeni broja) prijedstnici od 5 na 4).

8. Izvjestitelj Dr. Zaffroni čita izvješće finansijskog odbora vrhu predračuna za godine 1905. i 1906. pokrajinske poljodjelske zaklade. Razprava je otvorena. — Savjetnik Golf u dugom izvještaju prikaziva djelovanje vlade u poljodjelskim stvarima.

Zast. Borčić u dugom govoru iztiče sve mane u tom pogledu. Kritizira oštvo vladine organe, osobito u postupku odnosno lakounom podstavljanja stanovite vrsti američke loze za predjеле, gdje dotična vrstina može da uspijeva.

U 2 sata po podne dignuta je sjednica; nastajna je na 28. listopada u 10 s. pr. p.

Vladini činovnici i ribarski obrt

Ribarsku industriju kod nas sačinjava po najviše priprema srdjela, umčna, skuša, pak onda djelomično i spužava i korala. U Makarskoj i Opuzenu pripremaju se i jegulje, ali još ne u takovoj mjeri, da bi se moglo pravom industrijom nazvati. Bilo je dakle želiti, da se obrtno ribarstvo jegula i cipala podigne, jer ovih dviju vrsta ribe ima po najviše u našem moru. Najprikladnije je mjesto za to Vransko jezero, koje je sada u vladinim rukama, a kako je isto spojeno na Prosinku s morem, uprav je kovo stvoren, a da nam pruži sve one uvjete, koje jedna ribarska industrija zahtjeva. Samo je se za ovo htjelo naći čovjeka poduzetnoga duha.

Jegulje i cipli, kojim nema para ni veličinom ni ukusom, izako kako je isto spojeno na Prosinku s morem, uprav je kovo stvoren, a da nam pruži sve one uvjete, koje jedna ribarska industrija zahtjeva. Samo je se za ovo htjelo naći čovjeka poduzetnoga duha.

Znao si za života, da ima pogubnih duša, sibao si ih bitiem ljute satire tvore, ali neće bit nikad ni posumnjaju, da će se naći i takovih, koji će tebe, tvoje ime, tvoj značaj, tvoju nauku zlorabititi, da njima prekrju crna, izdajnička svoja nastojanja, da tvomim imenom vojuju za one blesnu, krvoljčnu avet, kojog si ti bio uvek i svudje nježići protivnik.

Ali počivaj mirno! Sjeme tvore, sjeme istine i pravice naložio palo uzalud na rodnu grudu. Ima već svuda roda, roda obilata! A rod tog sjemena svijest je hrvatska, svijest o našoj osebnosti, o našoj budućnosti, o našim pravima, o našoj slobodi, — svijest o pogubili, koja nam prijeti od vječnosti naših dušmana, Arminovih potomaka, i o dužnosti, da im zakrčimo pute, da ne dademo njihovoj zastaviti da zagospodari nad ovom junačkom zemljom slavnih Krešimira, Zrinjskih i Frankopana!

Počivaj mirno! Slihatno te je najbolji dio nađa tvoga otca Hrvatske, shvatio te je, i danas — na mrtvih dan — opet se zaklinje kao i onda, kad si poletio k onim našim slavnim prednjima u narušaj, veleći:

I evo nas, kumeno se čvrsto

Tu pred tvojim posvećenim grobom,
Da će barjak, pod koj si mas svrstō,
Bit svedj svet i nekočajan zlobom!

D. s.

ku itd. ali o pravoj ribarskoj industriji nije bilo govor.

Prigodom bećke ribarske izložbe god. 1902 vidjeli smo na istoj izvrstno spremljenu jegulju, koje su izgledale kô balsamirane, a tako i cipala pripredjenih po g. T. B. iz Biograda. Iste jegulje i cipli nosili su naslov: Jegulje i cipli iz Vranjskog jezera u Dalmaciji. Povratkom sa izložbe upoznali smo se g. T. B. i stali smo ga nagonvarati, kako bi se on morao postarat, da u Biogradu podigne pravu tornicu za pripredjivanje jegulja i cipala iz Vranjskog jezera, u koju svrhu, da bi morao zakupiti svu ribu, koja se ne ranjena uhvati u Vranjskom jezeru. Iza toliko nagovara B. se je sklonio na naše preporuke i zabilja podnio je memorial na Ministarstvo i zakupio je ribu, koja se lovila u Vrani, te počeo da pokreće domaću industriju.

To je stala odmah pričak okom gledati kolonija na Vrani i počela nastojati, kako da ovoj domaćoj industriji naškodi.

Jednog liepog dana upravitelj ove kolonije dodjele k B. i zamoli ga, da bi mu on priprije jegulja, pošto da bi ih on žeđio poslati svojoj rodbini za božićne postove.

Suslijednjeg dana, iza kako je B. ribi predao

upravitelju, on opazi na parobrodu poštarski omot, onako, kako ga je on svojom rukom spakirao i na njemu adresu: „Klink et Lauer, filiale Barcola Triest.“ a ne adresu upraviteljeve obitelji. Uslijed ovoga postupka nje-macke klike svakome je puklo pred očima,

za čim ona težila težila je, da se domaćina sinu, koji je pokrenuo domaću industriju pravi utakmica, sve došlo, da se nije po-stiglo to, da je danas zakup ribe iz Vranjskog jezera ponudjen tvrdci: Klink et Lauer iz Berlina, i tako riba, koja se lovila u Dalmaciji, u Dalmaciju se ne prodava, već se salje u Germaniju!! Pitamo mi sada da nam vladina „Smotra“ odgovori, je li ova liepo i je li pošteno? Neka vlasta slobodno veli, da je Vrana njezina i da je ona gospodarica, ali prava vlasta radi drugeće, jer ona zna, da što je njezino da je to i narodno i to u prvom redu onog naroda, u zemlji kojega se takova dobra nalaze.

Je li pak Vrana uređena, da narodu koristi, to nek sude ove rieči, koje smo primili od vrlo pouzdane osobe, a odnose se na spajanje u Vrani: „Bezbrojne su zloće počinjene ovom nesretnom narodu, kog je zla sudba u do-ticaj s njima stavlja. Ubataćne pravde bez u-zroka i razloga, nemilosrdne ovrhe, globe nad globama i bezbroj drugih jada i nasilja ubiše ovaj nesretni puk, od kada je započeo svoje „blagotvorno djelovanje“ ovaj pri-vi vlasti agrarni podhvati kod nas. Obćine i sudovi Biograda i Benkovca obiluju, uz na-rodnu kletvu, krvavim dokazima o tome. Na žalost svaka im dobro prolazi, jer na-laze oslonu u Beću i Zadru. Njihove ih starješine, mjesto da ih kore i prognu, liepo miluju, novčano ih nagradjuju i promišlju „extra statum.“

Poslije ovoga mi ne čemo dalje. Sabor je tu, pak je njegova dužnost, da uzme u pretres ovo važno pitanje. Dužnost je sa-bora da traži, neg se odstrani onaj tudićan, koji ima 8 godina da jede kruh hrvatskog naroda, a nije se postarao, da u sve ovo vrieme nauči jezik zemlje, već bezobrazno traži na Zadarskom sudu dne 31./8. t. g., da mu se doveđe tumač, jer hrvatski ne zna ni beknut.

POLITIČKI PREGLED

HRVATSKA.

Frankovi se su ponešto umirili. Njihov list popustio u klevetanju i ocrivljivanju, ali ipak pri-pravljaju se na skupštine. — Što je najčudnovatije jest, da se Dr. Josef ne izlaže, nego iz kulis radi.

U Karlovcu „Glasonosu“ u izvanrednom broju objelodanju je govor Dr. Banjavčiću, u kojem se krasno razlaže stanoviste hrvatskih zastupnika. — Govor je svojom mirođom i tričesmenosom od velikog utiska. Vidi se, govori Hrvat, a ne kojekakvi Kobi i Josefi i Zeigerschmid.

I poznati Vasa Gjurjević Khnenovac hvali držanje kamarilaca i veliku Austriju po programu Dr. Josefa.

Hrvatski sabor sastat će se dne 10. studenoga ov. god.

I u Mostaru držali su prosvjetnu skupštinu proti riečkoj resoluciji. I u Mostaru! Pa da u Herceg-Bosni ne vlasta sloboda, kad vladin činovnik Köhler može sazivati prosvjetne skupštine, a sve u duhu stranke prava!

Čudnovato! Našem novinstvu je izbjeglo da zabilježi veliki dogadjaj u Ninu. I tu se pucalo i

vijale su zastave i prigibali šije, a sve u čast ministra austrijskoga Bouquoia. U čast ovom ministru u občinsko vjeće nisko glasovalo proti resolu-ciji. — I još će tkogod reći, da Nin nije kula „čiste stranke“.

RUSIJA.

Nemiri i izgredi po svim središtima Rusije traju više manje još uvek, ali rek bi da će prestati. No, ako se ne dođe do radikalnih administrativnih, socijalnih, u obče do slobodoumnih državnih reforma, nemiri će opet buknuti. U Moskvi je došlo da krvavih sukoba s policijom. Universa je barikadirana, djačtvu jo čuva. I glumički štrajkuju. Drže se govori u prilog oružanu boju i obrazovanju pripomočnih odbora. Brzojavi je saobraci s Petrogradom pre-kinut. U Harkovu se doduše zaključilo dokonati štrajk, ali na željezničkim prugama štrajkuje se nadalje. — U obče opaže ze, da se upozistavlju normalne prilike, a za to ide hvala guverneru, koji nije htio uporaviti proti množtu oružanu silu. I u Revalu je upozistavljen mir, kad je guverner obecao povuci čete i pustiti napocene. U Sebastopolu je bilo većih demonstracija, ali je sada zavladao mir. U Kievu bili su upušteni neki kozacici, koji nisu htjeli pucati na demonstrante. Ljejkarnici i lečnici uvećani su počitovanje gradjane, i oni će kao takovi u sinu naše iskreno, toplo sauzeće!

Po nekim vestima rekbi da se Witte odrće misije da sastavi ministarstvo. Vlada uvjerenje, da će ruski narod pobediti u svojim zahtjevima.

ITALIJA.

Talijanski kialjevski par posjetio je ovih dana ratnu luku Genovu, gdje je bio odusevljeno pozdravljen, osobito od radnika, koji su većinom socialisti.

Na 28. pros. mj. kralj je talijanski imao do-govor s častnim Fortisom i Marcom radi otvorenja parlamenta; određen je dan 28. ov. mj.

ŠPANSKOJAKA.

Službena nota javlja, da su svu ministri svoje listinice stavili na razpoloženje predsjedniku ministarstva, e da kralj uzmogne slobodno odlučiti, je li shodno i koristivo da državi i za političku situaciju, da oni i nadalje ostanu u tom svojstvu. — Kralj je povjerio ministru predsjedniku Montero-Rios sastav novog ministarstva.

ŠVEDSKA I NORVEŽKA.

Još se u Norvežkoj vodi briga o pitanju, kako se država torbira da se ustanovi. U „Storthingu“ zastupnik Konow tražio je, da vlasta zapita narod o tome. Ministar vankjski posala izjavio je, da konstitucionalno kraljevstvo pruža narodu sve blagodati republike. Republikanska forma zahtjevala bi mnogo inovacija. Izjavio je suviše, da bi vlasta dimisionala, kad „Storthing“ ne bi odobrio njezin predlog.

Svi članovi švedskog ministarstva prikazali su ostavku. Kralj Oskar je prihvatio ministarskih vjeću, da će u buduće njegov naslov biti: Kralj Sve-dan, gotik i vendā.

TURSKA.

Sultan je odklonio skupnu audienciju, koju su zatržali poslanici vlasti. To se je težko dojnilo Evrope. Rek bi da će vlasti bit prisiljene ne po-morsku demonstraciju. Do koji dan bit će Porti upravljen „ultimatum“, i kad bi ona užtrajala u svom odklanjanju, došlo bi odmah do te demonstracije. — Već sada sudjelovalo bi Francuzka, Italija, Englezka i Austro-Ugarska.

NAŠI DOPISI

Split.

Ovih čemo dana imati operu u našem kazalištu. Nemojte mislit, da je hrvatska. Priznajemo, težko je da toga doći, pa tako more da se dade mjesto talijanskog, da se ugodi nekim milostivim gospodjama, koje vrlo rado polaze na talijanske predstave, a namrste lice, kad čuju i govoriti o hrvatskoj ili u obče o slavenskoj operi. Jednoć smo imali hrvatsku i česku pod upravom Pišteka, koju su ostavile ovđe najlepšu uspomenu u svakom pogledu. Davala se nova opera svake druge večeri. Više puta govorilo se, da bi bila želja četu druži Ljubljanskog kazališta. Kad je jednoć bio ovđe ljubljanski načelnik g. Hribar, bilo je o tome također govor i zagovaralo se ovo pitanje. I doista, Ljubljanska družina daje razne hrvatske i slavenske opere i sigurno bi u Splitu bila najlepše primljena, pa zašto se kazališta uprava nije stavila u dogovore s upravom tog društva, nego evo dozvala talijansko društvo. Priznajemo, glazba, umjetnost u obče je internacionalna, ali je svoja, domaća, na-rodna glazba prva.

Budućom godinom nadamo se, da će novo občinsko vjeće i obč. upraviteljstvo dozvati u susret našim družtvima s većom podrškom. Dilektantsko je društvo n. pr. došlo da sad više puta raznai predstava u obče odobravanje, pa bi uz bolju podršku moglo dobitavu koju vrednuju silu, pa skupa s pje-

vačkim družtvom „Zvonimir“, nastojanjem učitelja i drugih, dati koju omanju operetu ili koji narodni komad. Tako bi se družtvo postepeno razvijalo i usavršivalo, te ne bi bilo od potrebe tražiti uvek izvana i ugovarati sa bud kakvom poduzetnikom. Sa malo ljubavi i počitovanosti moglo bi se s vre-menom u nešto stala urediti pri našem kazalištu.

Polažešme sve ove nadje i u novog načelnika, radi čije osobe bilo je ovih dana privatnih dogovora. Rek bi da, je postignut sporazum tim, da se prve obč. časti podiše među gg. Dr. Ed. Grigorić i Dr. Antu Trumbića, jer da danas načelnik g. Milje ne bi mogao dalje obnašati tu čast radi stari i veliki posla, koje zahtjeva red u gradu. Ove ljudje poznamo vrlo dobro i kao otačemku u cestu drugove gradjane, i oni će kao takovi u sinu naše iskreno, toplo sauzeće!

Bit će vam već poznato, da je našeg vrlog pučkog sina Dra, Vica Mihaljevića zadesila težka obiteljska žalost. Umrla mu starica majka u 85. god. života. Ona je svojim radom i trudom doživjela, da joj je sin postao uzornim građanom, a da je to ideala guvernera, koji je dobio većih demostracija, ali je sada zavladao mir. U Kievu bili su upušteni neki kozacici, koji nisu htjeli pucati na demonstrante. Ljejkarnici i lečnici uvećani su počitovanje gradjane, i oni će kao takovi u sinu naše iskreno, toplo sauzeće!

IZ LEĐEVICE.

Na 23. tek. mj. trojica Gotovčevih pristaša napadlo je Juru Bočinu iz Leđevice, kad se zaputio na radju, te ga svega izunehravši tako, da se ne nalazi u najvećoj pogibelji života. Ti Gotovčevi anaristi bili su predati u sudske tamnlice Trogira. Lož je im u kremi Gotovčev, gdje prolaznike izčekaju i iz sjedje na njih navaljuju.

Na 22. tek. imao je reći mislu župnik Čvrleva fra Dame Marković na Vinovu. Po ugovoru Gotovčevih bandi, imali su ga protjerat kamenjem. Saznao za to župnik obratio se na c. k. kot. Po-glavarstvo u Splitu, koji mu namah dalo pripomoč uružničku. Pošto im ta ne upala, pripravili mu neki na Čvrlevu puškaratu, trisku i viku u znak da je njima povoljno mješovito povjereno, te da će isti malo izborba borbu po ruci. O tome se pronose stanovni glasovi t. j. da je jedan zastupnik brzojavo Simeti, kako je ugovorio sa Seifertom, koji ima referat Leđevice gledje povoljnog rešenja za Gotovčeve stranke, a u isto doba da je i Šimić pisao u tom smislu Gotovcu. I stoga su se to porušili Gotovčevi mamekluci. Da li je to istina? Eto čemo brzo čuti i vidjeti. Znamo samo to, da su se neki silu upzvraljili, a neki da pro-nesene glasine sudbenim putem kane ugušiti.

Fiat justitia, pereat mundus. Os.

DOMAĆE VESTI

Našim predbrojnicima. Radi blagdana Svih Svetih moralni smo ovaj broj tiskati na pô arka i opremiti ga ranije nego obično.

Ovom prigodom učitovo upozorujemo sve one, koju nam duguju predbrojku za „Hrvatsku Rieč“, neka ju podmire, jer je i nama urediti račune s tiskarnom, a neku budiću učitivo, da čemo s našim bogat sadržajem, već i vjernim odzalom i tumačem naših hrvatskih prava i neutralnim bogatstvom naših narodnih interes.

Ciril-Metotski zidari zaključili su uvesti na-rodni porez od jedne krunе po osobi u svrhu, da nam namaknu što izdašnje sredstvo za podmirenje raznih kulturnih narodnih potreba, u prvom redu da pomognu toli zaslužnu „Družbu sv. Cirila i Metoda za Istru“ i ostale hrvatske načodne institucije. Klub „Ciril-Metotski zidara“ izabran je za to našeg sugrađanina gosp. Dinka Sirovića za povjerenika u Šibeniku, kojemu posjera posao sabiranja tog narodnog poreza. Tko god hoće, da u svrhu svoju godišnju krunu doprinese, neka se obrati gosp. D. Siroviću, a on će svaki iznos objelodaniti i skupljenu svatu za god. 1905 već na 1. prosinca o. g. pripisati rečenome klubu. — Napred, hrvatski otačenici, za svetu hrvatsku starinu!

Saučesče. Odličnom otačeniku Dru. Vicku Mihaljeviću, koga je nekidan smrću dobre mu sti-jene, mješavljaju, da će obnoviti kazalište. Imaće zadesila težka žalost, izražavaju i maja-nusću svoje žalovanje, a pokojnici želimo!

Poročno zasjedanje pri ovdješnjem c. k. okružnom sudu započet će dneva 27. tek. mj. Pred-sjedstvo će predsjednik sudista g. Grisogono, a zamenjnikom bit će mu pokr. savjetnik g. Benković. O važnijim momentima razprava izvestit ćemo po običaju naše čitatelje.

Uhvaćen. Denič Šime iz Vrlike, koji je nazad dve godine radi izvedene težke tjelesne ozlede i drugih zločina, koje je počinio, bio tražen također, da se moral da za njim povesti tijekom po cilju Austrije, bio je na 29. pr. mj. pripoznat i uličen ovđe u Šibeniku od svog mješanina oružnika Petrovića, te predan drž. odjeljstvu.

Slovanje. Mišo Erak Matin iz Zlošela dne 29. o. mj. okolo 4 sati po podne trevio je Polju vodikome Ivku kćer Pere Špužiću re. Kontin iz Vodicu te počinio na njoj silovanje. Bio je uap-se i odveden u ovdješnje tamnici.

Liričko ilipijanci družtvu. Predstavom melodram „Figlia del Reggimento“ završilo je u ponedjeljak večer ovo izvrstno družtvu niz svojih predstava u imenom kazalištu. U subotu večer odigran je po treći put „Sivilski brijač“, krasno, precizno, uz obće odobravanje. Nakon opere gica Levi pjevala je glasoviti rondi iz opere „Lucia di Lammermoor“ od Donizettija, pri čemu je opet izazvala u občinstvu maksimum udobljenja radi svoje izvrstne skole, radi čista glasa, kojim opet najviši kajf bez ikakve striliranja i radi majstorskog piketiranja. U nedjelju večer da se je po drugi put „Pripelet“. U ponedjeljak večer po novila je gica Levi Donizettiev rondi nakon drama-ga čina „Figlia del Reggimento“ i ponovno za-vrielda upravo frenetične aplauze občinstva, koje je do po-puta izazvalo na pozornici, a u pozornici u hrvatskoj skupštini. — Družtvu je vidjeti i vrlog joj utjeljatelj prof. Guerra. Prije pjevanja gosp. Levi g. G. Pitacco izveo je na gudaliči dva komada, od kojih jedan glasovitog J. Tartinia, s pravim shvaćanjem i zanimanjem vještina. Ima sve uvjeće, da postane virtuo-zum u cijelom smislu te rječi, a publika, koja ga je pozorno slušala, procjenila je dostojno njegovog ponovljivog odobravanja. — Družtvu je krenulo na Rieku, odakle će u Rimu i Rusiju.

MI MU ŽELIMO SVAKUD najljepšu sreću, jer je doista i zasluzuje.

Sa Perkovića primili smo tužaba od nekih patnika, da pri ondješnjem restoranu na kolodvoru nisu ni ondješnjem zadovoljni ni hranom ni podvorbom. Do koga je, nek uznastoju ove tužbe uvažiti, te putnike slatići na način, koji će zadovoljavati, jer je to imadu pravo tražiti, kad plaćaju i jer su sami uz taj uvjet dozvoljene restauracije na stanicama.

Svačišću hrvatski ilustrirani koledar za god. 1906. izdala „Hrvatska knjižarica“ u Zagru. — Ovaj novi koledar odmah na prvi mah dokazuje, da je zaslužna „Hrv. knjižarica“ živo uznastojala oko toga, da se što učinjeno prošim godišnjicom. Dala nam je, naime, koledar, koji vrlo ljeđo zadovoljava ne samo čisto koledarskim podatcima, te razinu skrjaljkanja, ejenicima, inještopismom imenici, šematsizmom i oglasmima, već i svojim književnim dijelom i svojim ilustracijama.

U književnom dijelu zastupani su: Katalinić-Jeretović, V. Kišić, Vj. Novak, M. Marijanović, B. Lovrić, J. Smoljaka, Stj. Ilijć, R. Horvat, Rica, L. Ujević, A. Trešić-Pavrić, C. M. Ivezović i Alexander. U obče dake sve imena, koja važe u našoj književnosti. Osobito spomeni se vrišnje ova radnja: Marjanović „Iza Senice II. dio“, — J. Smoljaka: „Posjet apeničkim Hrvatima“, — Tresić-Pavrić: „Po ravnnim Kotarima“. Tu imade stranica od velike vrednosti za našu literarnu povijest, za naše etnografske i historijske momente. Ugodno će se svakog dojnjeg critica „Disonance“ omiljelog našeg Novaka, kojeg nedavno na žalost izgubio.

Ilijevićeva pjesan: „Ali-beg Čengijić i Biserka“ krasno je uspjela našem pjesniku, koji njom jednom potvrdio svoju darovitost i ljeđo po-znavanje narodne poezije.

Ilustracije su zgodne. Vriedi spomenuti, da je „Hrv. knjižarica“ ovog puta svakog kupca „Svačišća“ obdarila krasnom slikom J. J. Strossmayera, za koju se kod ne može dobiti otkvir u cijeni od 7 K.

Preporučamo najtoplji koledar „Svačišće“ za god. 1906.

Za družbu sv. Ćirila i Metoda u Istru. Na potvrdu prvog svog poklaka: „Dolje Frank!“ uz ponovni trokratni poklak: „Dolje Frank!“ poslao nam je starčevočanac g. Frano Ženko Donadini 3 K u korist družbe. Prijе izkazanih K 169,17. — Ukopano K 172,17.

Naprired za našu Istru!

Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik: VLADIMIR KULIĆ. Tiskarnica Ivan Šfraginat — Šibenik.

NATJEĆAJNI OGLAS

Otvara se natječaj na mjesto učitelja gimnastike kod ovdješnjeg „Hrvatskog Sokola“. Za pobliže obavesti neka se natječatelji obrate Upravi „Hrvatskog Sokola“.

Šireće „Hrvatsku Rieć“

Pozor Vinogradari! — Tko namjerava saditi američansku lozu u neuskonjim predjelima, a nema svoje loze, neka se obrati Ivanu Vučetiću p. Frane - Kaštel Novi kod Trogira, koji ima na razprodaju do sada hiljadu kliješta, i to Aranom — Rupestri i Rupestri Monticola. — Ciean svakoj hiljadi 40 kruna. ☺ ☺ ☺ ☺

Sve slammate predmete, koji se izrađuju kod ovdješnjeg c. k. Okružnog Sudista, može P. N. Občinstvo kupiti samo kod ŠIME TARLE - ŠIBENIK (Glavna ulica).

Kod vlastnika „Kavane Zanchi“ ima na prodaju više stolova, stolice i jedan glasovir. — Tko želi nabaviti takove predmete, nek se obrati gospodinu Josipu Chirigjinu (Šibenik).